

Μεγαλειώδης ιστορική Πομπή Μνήμης για τα 120 χρόνια από την θυσία του ήρωα Παύλου Μελά, στην Καστοριά

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστοριάς](#)

© Γραφείο Τύπου Ι.Μ.Κ

Ιστορικές στιγμές εκτυλίχθηκαν το απόγευμα του Σαββάτου 12 Οκτωβρίου 2024 στην πόλη της Καστοριάς, καθώς με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 120 ετών από τον θάνατο του Παύλου Μελά, πραγματοποιήθηκε μέσα σε έντονο συγκινησιακά κλίμα, αλλά συνάμα και με αισθήματα χαράς, η μεγαλειώδης Πομπή Τιμής και μνήμης στον αθάνατο ήρωα της Μακεδονίας!

Την ευθύνη για την διοργάνωση της εκδήλωσης αυτής είχε η Π.Ε Καστοριάς σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Καστοριάς "Αθανάσιος Χριστόπουλος", ο οποίος και έκανε την πρόταση, κατόπιν προτροπής και επιθυμίας του

Σεβασμιωτάτου **Μητροπολίτου Καστοριάς** κ. Καλλινίκου καθώς κατά συγκυρία, η συμπλήρωση των 120 ετών από την ημέρα που θυσιάστηκε ο Παύλος Μελάς συμπίπτει με την εξαγωγή των οστών του ήρωα από τον μόνιμο τόπο εναπόθεσης τους, στο Ιερό παρεκκλήσιο Ταξιαρχών της Ιεράς Μητροπόλεως, λόγω εργασιών αποκατάστασης από την Αρχαιολογική υπηρεσία.

Η μεγαλειώδης και συγκινητική πομπή είχε σημείο εκκίνησης το κτίριο της Π.Ε Καστοριάς, όπου στις 6.00 το απόγευμα έφτασαν επί στρατιωτικού οχήματος τα οστά του Παύλου Μελά καθώς και αυτά της πολυαγαπημένης συζύγου του Ναταλίας. Τα οστά, τυλιγμένα στη γαλανόλευκη, έφεραν στα χέρια τους απόγονοι Μακεδονομάχων ενδεδυμένοι την ιστορική στολή! Αμέσως σχηματίστηκε η πομπή με κατεύθυνση την παραδοσιακή πλατεία των Αφων Εμμανουήλ στο Ντολτσό.

Στην κεφαλή τέθηκε η **Στρατιωτική φιλαρμονική Ορχήστρα του Γ' Σ.Σ Θεσσαλονίκης**. Ακολουθούσε το στρατιωτικό όχημα με τα οστά του ήρωα και της συζύγου του, κυκλωμένα τιμητικά από τους απογόνους Μακεδονομάχων με το λάβαρο που φέρει την μορφή του Παύλου Μελά. Πίσω από το όχημα ακολούθησαν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Καλλίνικος με όλες τις τοπικές αρχές, μεταξύ των οποίων η βουλευτής Καστοριάς κ. Μαρία Αντωνίου, ο Στρατηγός του Γ. Σ.Σ Αντιστράτηγος Άθανάσιος Γαρίνης, ο Αντιπεριφερειάρχης Καστοριάς κ. Δημήτρης Σαββόπουλος, ο θεματικός Αντιπεριφερειάρχης κ. Πασχάλης Χαρούμενος, ο δήμαρχος Καστοριάς κ. Ιωάννης Κορεντσίδης, ο δήμαρχος Άργους Ορεστικού κ. Παναγιώτης Κεπατσόγλου, οι διοικητές της Αστυνομίας και της Πυροσβεστικής. Ακολουθούσαν Στρατιωτικοί και η αντιπροσωπεία των σπουδαστών της Σχολής Ευελπίδων από την Αθήνα, η οποία προκάλεσε ιδιαίτερη αίσθηση και συγκίνηση με την τιμητική παρουσία της, καθώς και ο μεγάλος ήρωας, είχε φοιτήσει στην ίδια σχολή!

Ακολούθησαν οι Φιλαρμονικές ορχήστρες και οι συμμετέχοντες σύλλογοι. Αξίζει να τονιστεί ότι συμμετείχαν και σύλλογοι που ήρθαν και από άλλα μέρη της Ελλάδας προκειμένου να τιμήσουν έτσι τον Παύλο Μελά και τα 120 χρόνια της θυσίας τους. Η συμμετοχή δε ήταν τόσο μεγάλη ώστε να σχηματιστεί μια μεγαλόπρεπη πομπή η οποία χωρίς καμία υπερβολή, κάλυψε σχεδόν όλη την απόσταση από την στροφή προς την πλατεία Ντολτσού ως και το κτίριο της ΠΕ Καστοριάς, από όπου και ξεκίνησε! Ακόμα να αναφερθεί, ότι την ιστορική αυτή πομπή, παρακολούθησε πλήθος κόσμος, είτε από τα κείμενα καταστήματα, είτε από τα πεζοδρόμια της οδού Μεγάλου Αλεξάνδρου, με πολλά μικρά παιδιά που κρατούσαν σημαίες στα χέρια τους. Αναλυτικά συμμετείχαν οι παρακάτω σύλλογοι και Φιλαρμονικές ορχήστρες:

Στρατιωτική Μουσική ΣΜΣ/Γ' ΣΣ «Μέγας Αλέξανδρος» Θεσσαλονίκης
Στρατιωτική Μουσική ΣΜΣ/9 Μ/Π ΤΑΞ «Αδριανούπολη» Κοζάνης
Φιλαρμονική Δήμου Κοζάνης "Πανδώρα"
Φιλαρμονική Δήμου Φλώρινας
Σύλλογος Φίλων Φιλαρμονικής Γρεβενών "Ορφεύς"
Φιλαρμονική Μπαϊρακτάρειου Δημοτικού Ωδείου Δήμου Καστοριάς
Φιλαρμονική Δήμου Άργους Ορεστικού
Σύλλογος Ιστορικής Αναβίωσης "Βοστίτσα 1821" (Αίγιο)
Μορφωτικός-Πολιτιστικός Σύλλογος "Μαρκίδες Πούλιου" Σιάτιστας
Σύλλογος Μικρασιατών Π.Ε. Κοζάνης

Πολιτιστικό Σωματείο Λύκειο των Ελληνίδων, παράρτημα Φλώρινας
Φιλαθλητικός Ορειβατικός Σύλλογος Εράτυρας
Πολιτιστικός Σύλλογος Καστοριάς “Αθανάσιος Χριστόπουλος”
Σύλλογος Απογόνων Μακεδονομάχων Ν. Καστοριάς ” ο Παύλος Μελάς”
Μουσικοφιλολογικός Σύλλογος Καστοριάς “Αρμονία”
Εξωραϊστικός και Μορφωτικός Σύλλογος Μανιάκων
Σύλλογος Γυναικών Κωσταραζίου “Διαμαντόνυφη”
Μορφωτικός Σύλλογος “Η ΟΡΕΣΤΙΣ” Άργους Ορεστικού
Πολιτιστικός Σύλλογος Νταηλάκη “Η Πρόοδος”
Εκπολιτιστικός Σύλλογος Πολυκάρπης “Δημιουργία”
Σύλλογος Γυναικών Τοιχιού
Εκπολιτιστικός Σύλλογος Δισπηλιού
Επιμορφωτικός Σύλλογος Κορησού “ο Άγιος Διονύσιος”
Οργάνωση Ποντίων Ν. Καστοριάς
Σύλλογος Απολλωνιαδιτών Καστοριάς
Λαογραφικός Όμιλος “Αργέσται” Άργους Ορεστικού
Πολιτιστικός Εξωραϊστικός Σύλλογος Φουντουκλή-Χλόη
Προοδευτικός Σύλλογος Κυριών Καστοριάς
Πολιτιστικός Εξωραϊστικός Λαογραφικός Σύλλογος “ΟΜΟΝΟΙΑ”
Όμιλος Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καστοριάς “ΜΥΗΣΙΣ”
Πολιτιστικός Εξωραϊστικός Λαογραφικός Σύλλογος Αμπελοκήπων ΠΕΛΣΑ
Πολιτιστικός Σύλλογος Μαυροχωρίου “ΕΜΠΝΟΟΣ”
1ο Πρότυπο Γενικό Λύκειο Καστοριάς
Εργαστήρι Λαογραφίας και Παραδοσιακού Χορού “ΟΡΜΟΣ”
Σύλλογος Γυναικών Νεστορίου
Σύλλογος Μικρασιατών “Η ΚΥΖΙΚΟΣ” Άργους Ορεστικού
Ιστορικές και συγκινητικές στιγμές στην πλατεία Ντολτσού

Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα η μεγαλειώδης και μοναδική στα χρονικά της πόλης πομπή, είχε κατάληξη την πλατεία Αφών Εμμανουήλ στην παραδοσιακή συνοικία του Ντολτσού. Εκεί εκτυλίχθηκαν μοναδικής ομορφιάς αξίας και αίσθησης στιγμές, αφήνοντας ιστορία και αποδίδοντας λαμπρή τιμή στον ήρωα Παύλο Μελά, σύμβολο του Μακεδονικού αγώνα.

Όταν το στρατιωτικό όχημα έφτασε στην είσοδο της πλατείας στάθμευσε κατά τέτοιο τρόπο ώστε όλοι οι συμμετέχοντες, εισερχόμενοι στην πλατεία να αποδίδουν τιμή και ευγνωμοσύνη! Πρώτοι εισήλθαν στο χώρο οι επίσημοι και ακολούθησαν οι σύλλογοι από τους οποίους ένα μέλος τους, εναπόθετε επί των σκεπασμένων με την Ελληνική σημαία οστά του Παύλου και της Ναταλίας Μελά, ένα άσπρο τριαντάφυλλο και έτσι εισέρχονταν επί του χώρου της πλατείας. Την ίδια ώρα το μουσικό σύνολο από το Μουσικό σχολείο Καστοριάς, ερμήνευε το μουσικό μέρος του πασίγνωστου δημώδους άσματος "Σαν τέτοια ώρα στο βουνό, ο Παύλος πληγωμένος..." σκορπίζοντας ρίγη συγκίνησης, φέρνοντας ακόμα και δάκρυα στα μάτια πολλών.

Μετά την ολοκλήρωση της εισόδου όλων των συμμετεχόντων στην πλατεία, το **στρατιωτικό όχημα με τα οστά του Παύλου και της Ναταλίας Μελά**, αποχώρησε προκειμένου τα οστά να επιστρέψουν στον προσωρινό τόπο φύλαξης τους, μέχρι να τοποθετηθούν και πάλι στον μόνιμο τόπο, στο παρεκκλήσιο των Ταξιαρχών, μετά την ολοκλήρωση των εργασιών.

Η θέα της πλατείας των Αφών Εμμανουήλ ήταν άκρως εντυπωσιακή, καθώς πλημμύρισε από ιστορία και παράδοση! Οι σύλλογοι με τις υπέροχες παραδοσιακές στολές που ήταν ενδεδυμένοι, παραταγμένοι δεξιά και αριστερά από την σκηνή, δημιούργησαν ένα μοναδικό "ψηφιδωτό" ξυπνώντας μνήμες, σκέψεις και αισθήματα για την βαριά ιστορία του τόπου, Μάλιστα η συμμετοχή κάθε λογής

ελληνικής φυλής (πόντιοι, βλάχοι κτλ) που αργότερα ενώθηκαν σε κοινό χορό, γέμισαν με Ελλάδα και βαθιά αισθήματα ομόνοιας και σεβασμού για την παράδοση και την ιστορία, χαρίζοντας εκπληκτικής ομορφιάς εικόνες που θα μείνουν χαραγμένες στη μνήμη όλων!

Ο χαιρετισμός του Μητροπολίτη Καστορίας

Την εκδήλωση χαιρέτησε ο Σεβασμιώτατος κ. Καλλίνικος, ο οποίος με έκδηλη την συγκίνηση του για τις ιστορικές αυτές στιγμές ανέφερε:

Άγαπητοί Άρχοντες, πολιτικοί και στρατιωτικοί

άγαπητοί μου

Έκατόν εΐκοσι χρόνια από τήν θυσία τοῦ Παύλου Μελά και τελοῦμε σήμερα χρέος ιερό πρός τόν ἥρωα πού μᾶς χάρισε ἐν πολλοῖς τήν ἐλευθερία τῆς Μακεδονίας.

Τελοῦμε χρέος ιερό, τιμῆς και μνήμης, γιά πρώτη φορά μέ τριήμερες ἐκδηλώσεις, μεταξύ τῶν ὁποίων ἡ σημερινή πορεία, μέ τήν παραδοσιακή αὐτή ἐνδυματολογική και μουσική πανδαισία, μέ τήν παρουσία τῶν ἑκατοντάδων μελῶν, μικρῶν και μεγάλων, ὄλων αὐτῶν τῶν Συλλόγων, ἀπό ὅλη τήν Δυτική Μακεδονία, και ὄχι μόνο, και τοῦ Μουσικοῦ μας Σχολείου.

Εἶναι μιά πορεία κατά τήν ὁποία γιά πρώτη και τελευταία φορά εἶχαμε μαζί μας τά ὀστᾶ τοῦ ἥρωα Παύλου Μελά και τῆς συζύγου του Ναταλίας, και κατά τήν εἴσοδό σας ἐδῶ στήν πλατεία Ντολτσοῦ ἀποτίσατε φόρο τιμῆς.

Όταν μετά τά Β΄ Καραβαγγέλια, πού ἦταν ἀφιερωμένα στόν Παῦλο Μελά, ὁ ἐνδοξότατος Ἀρχηγός τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ, στρατηγός Γεώργιος Κωστίδης, μοῦ εἶπε: «Σεβασμιώτατε, θέλω νά τιμήσουμε ἰδιαιτέρως τόν Παῦλο Μελά στήν Καστορία, μέ ἀφορμή τά 120 χρόνια ἀπό τήν θυσία του», τότε ἐνωθήκαμε ὄλοι οἱ τοπικοί παράγοντες, Ἱερά Μητρόπολη Καστορίας, Περιφερειακή Ἐνότητα Καστοριάς, Δήμοι Καστοριάς και Ἄργους Ὀρεστικοῦ, Φορεῖς και Σύλλογοι, και «ἐκτελώντας διαταγές» τοῦ Ἀρχηγοῦ μας, ἐτοιμάστηκε τό ἐορταστικό αὐτό τριήμερο.

Θά ἤθελα ὅμως αὐτή τήν ιερή στιγμή, νά δώσω τόν λόγο στό ἴδιο τό τιμῶμενο πρόσωπο, στόν ἥρωα Παῦλο Μελά, ὅπως ὁ λόγος του αὐτός ἀποτυπώθηκε ἀτόφιοις στίς ἐπιστολές του πρός τήν ἀγαπημένη του σύζυγο Ναταλία.

Λέγει ο Ήρωάς μας, τήν ημέρα πού πέρασε γιά τελευταία φορά τά σύνορα τῆς τότε Ἑλλάδος πρὸς τήν Τουρκοκρατούμενη ἀκόμη Μακεδονία:

«Νάτα μου

Χθές, ὅταν τελείωσα τό γράμμα μου, ἐπῆγα εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Μονῆς μέ τούς ἄνδρας μου. Εἶναι παλαιοτάτη βυζαντινή (ὅπως εἶναι ὅλες σχεδόν οἱ Ἐκκλησιές τῆς Καστοριᾶς μας).

Οἱ τοῖχοι κατάμαυροι σχεδόν σκεπασμένοι μέ εἰκόνες ἀγίων φωτίζεται μόνον ἀπό ἓνα μικρόν παράθυρον ἐπάνω εἰς τήν ἀύλην τῆς μονῆς.

Ἀκούσαμεν τόν ἑσπερινόν πρῶτα καί κατόπιν μᾶς μετέλαβεν ὁ γέρων χωρικός ἱερέυς τῆς μονῆς. Οὐδέποτε μέ τόσην κατάνυξιν μετέλαβα.

Ὁ νοῦς μου διαρκῶς ἐστρέφετο πρὸς Ἐκεῖνον (τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό) ὁ ὁποῖος χάριν ἡμῶν καί τῆς θείας θρησκείας Του ὑπέστη τό μαρτύριο. Τό μέγεθος τῆς θυσίας Του, τό μέγεθος τῆς ἀποστολῆς Του μέ ἔκαμναν νά αἰσθάνομαι πόσον μικροί καί πόσον μακράν Αὐτοῦ εὐρισκόμεθα, ἀλλά συγχρόνως καί μέ ἐνεθάρρουναν.

Πάντοτε Τόν ἐλάτρευσα διά τήν θρησκείαν Του καί Τόν ἐθαύμασα διά τήν θυσίαν Του. Ἐλπίζω νά μᾶς βοηθήσει.

Αἰσθάνομαι τώρα ἰσχυρός, γενναῖος καί καλύτερος· ἔτοιμος δέ νά κάμω τά πάντα.

Μετά τήν Μετάληψιν, ἐδειπνήσαμεν ἐλαφρά καί κατόπιν μέ τόν λοχίαν, τόν καλόν αὐτόν ἄνθρωπον ἐπί κεφαλῆς, ἐπεράσαμεν τά σύνορα καί εὐρισκόμεθα ἀσφαλῶς ἐδῶ.

Χαῖρε, ἀγάπη μου, μή μέ σκέπτεσαι πλέον ἐμένα, ἀλλ' εὐχήσου διά τήν ἐπιτυχίαν τῆς ἀγίας ἀποστολῆς μας.

Φίλησε τήν μητέρα μου καί τούς ἀδελφούς μου, ὡς ἐπίσης ὅλην τήν ἀγίαν ἑλληνικήν καί χριστιανικήν οἰκογένειάν σου...

Τά παιδιά φιλῶ καί εὐλογῶ.

Παῦλος (Μακεδονία, Σάββατον 28 Αὐγούστου 1904).

Καί ἐπειδή κατά τήν ἑορτή τῆς συζύγου του βρίσκεται στήν ἀποστολή του, τῆς γράφει:

«Μεθαύριον εἶναι ἡ ἑορτή σου, παιδί μου· σοῦ εὔχομαι νά ζήσης πολλά πολλά

χρόνια καί πλέον εύτυχισμένα...»

Μιά εύχή τοῦ Παύλου γιά τήν γυναίκα του πού έπιασε, ἀφοῦ ἡ Ναταλία πέρασε τά έκατό χρόνια (1872-1973).

«Εἶθε νά έκτελέσω μέρος τῶν ὄσων ποθῶ καί έπιστρέφων νά ζήσω ἡσυχος πλησίον σοῦ καί τῶν παιδιῶν μου...».

Δέν ἦταν ὁ Παῦλος κάποιος αἰμοβόρος τυχοδιώκτης, ἀλλά ἕνας εύτυχισμένος οἰκογενειάρχης.

«Σᾶς φιλιῶ, παιδί μου, ὄλους καί ὄλας καί σᾶς ἀγαπῶ φοβερά.

Παῦλος» (Λάρισα, Σάββατο, 21 Αὐγούστου 1904).

Καί καθῶς έτοιμαζόταν νά ἔρθει στήν Καστοριά μας:

«...Σᾶς φιλιῶ ὄλους, ἄγγελέ μου. Θα σοῦ γράψω ἄλλην μίαν φοράν ἀπό τά σύνορα καί ἔπειτα πλέον ἀπό τήν Καστορίαν. Παῦλος» (Λάρισα, Κυριακή βράδυ, 22 Αὐγούστου 1904).

Δέν πάτησε ὁ Παῦλος τό πόδι του στήν πόλη τῆς Καστορίας, ἀλλά κοιμᾶται ἀναπαυμένος σέ αὐτή.

Δέν τόν εἶδε ζωντανό ὁ Γερμανός Καραβαγγέλης, ἀλλά τόν κήδευσε καί τώρα τά ὀστᾶ τους ἀναπαύονται μαζί στό χῶμα τό εύλογημένο τῆς μακεδονικῆς γῆς.

Καί ἐμεῖς οἱ Καστοριανοί, καί ἐγώ ὁ Μητροπολίτης Καστοριᾶς, ἔχουμε τόν Παῦλο καί τήν Ναταλία γείτονές μας, ἔχουμε θησαυρισμένα τά πλέον πολύτιμα κειμήλια πού μπορεῖ νά ἔχει ἕνας λαός, ἕνα ἔθνος, μιά Πατρίδα:

Τά ὀστᾶ, τά κόκκαλα, ἀπό τά ὁποῖα βγῆκε ἡ έλευθερία.

Τά κόκκαλα τοῦ Παύλου Μελά, πού σήμερα ἔχουμε μαζί μας.

Καί γιά νά παραφράσω τά λόγια τοῦ Ἐθνικοῦ Ποιητῆ:

«Ἀπό τά κόκκαλα βγαλμένα τῶν Ἑλλήνων τά ιερά», χαῖρε ὦ χαῖρε Καστοριά!

Ο χαιρετισμός της Παμμακεδονικής Ομοσπονδίας των ΗΠΑ

Χαιρετισμό απέστειλε σε αυτήν την σπουδαία εκδήλωση και η Παμμακεδονική Ομοσπονδία ΗΠΑ, τον οποίο μετέφερε στο κοινό η γραμματέας του Συλλόγου Φίλων Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα Καστοριάς κ. Σόνια Ευθυμιάδου Παπασταύρου. Ο χαιρετισμός ανέφερε:

Ο πρόεδρος της Παμμακεδονικής Ομοσπονδίας των ΗΠΑ, κ. Παναγιώτης Πολιτίδης και όλα τα μέλη της οργάνωσής μας χαιρετίζουν την σημερινή εκδήλωση στην Καστοριά με αφορμή την επέτειο 120 ετών από την έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα και τον θάνατο του ήρωα Παύλου Μελά. Επιθυμούμε να τονίσουμε πως η σημερινή εκδήλωση στην πόλη της Καστοριάς όπου πρόκειται να γίνει η λιτάνευση των οστών του Ήρωα κατά την πομπή τιμής και μνήμης, αν και βρισκόμαστε μακριά σας, αναπτερώνει τις ελπίδες μας πως η ιστορία του Μακεδονικού Αγώνα δεν πρόκειται να σβήσει. Οι σκέψεις όλων μας βρίσκονται νοερά μαζί σας. Η θυσία του σηματοδότησε την ουσιαστική έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα, που κορυφώθηκε με τους Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913. Ο θάνατος του Παύλου Μελά έγινε γνωστός στην Αθήνα στις 18 Οκτωβρίου 1904 και συγκλόνισε 2 την κοινή γνώμη. Εμείς επίσης αισθανομαστε την βαρριά παρακαταθήκη που κληρονομήσαμε από τον εθνικό ήρωα που μας οδηγεί στις σκεψεις και στα έργα μας στον αγώνα για την Μακεδονία. Ο εθνικός μας ποιητής Κωστής Παλαμάς έγραψε για το θάνατό του: «Σε κλαίει λαός. Πάντα χλωρό να σείεται το χορτάρι στον τόπο που σε πλάγιασε το βόλι, ω παλικάρι. Πανάλαφρος ο ύπνος σου του Απρίλη τα πουλιά σαν του σπιτιού σου να τ' ακούς λογάκια και φιλιά, και να σου φτάνουν του σκληρού χειμώνα οι καταρράχτες σαν τουφεκιού αστραπόβροντα και σαν πολέμου κράχτες. Πλατιά του ονείρου μας η γη και απόμακρη. Και γέρνεις εκεί και σβεις γοργά. Ιερή στιγμή. Σαν πιο πλατιά τη δείχνεις και τη φέρνεις σαν πιο κοντά»

Μετά τους χαιρετισμούς, το Μουσικό σχολείο Καστοριάς, απέδωσε το γνωστό δημοτικό άσμα "Άσπρο τριαντάφυλλο φορώ" σε μια σημειολογία με τα άσπρα τριαντάφυλλα που κατά συγκινητικό τρόπο εναπέθεσαν νωρίτερα όλοι οι σύλλογοι στα οστά του ήρωα Παύλου Μελά και της συζύγου του Ναταλίας. Η πλατεία κυκλώθηκε από εκατοντάδες χορευτές που χόρεψαν προς τιμήν του ήρωα και οι εικόνες δεν είναι εύκολο να περιγραφούν.

Την εκδήλωση πλαισίωσε και μουσικό σχήμα της Οργάνωσης Ποντίων Καστοριάς που απέδωσε στην ποντιακή άσματα για το μεγάλο παλικάρι και ήρωα του Μακεδονικού αγώνα.

Μουσική εκδήλωση

Ακολούθησε η εμφάνιση του γνωστού και δημοφιλούς, σε όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, τραγουδιστή της δημοτικής παραδοσιακής μουσικής και κυρίως της ηπειρωτικής, Σάββα Σιάτρα, ο οποίος απέδωσε τρία γνωστά δημοτικά τραγούδια για τον Παύλο Μελά, όπως το "Κορίτσια από την Καστοριά" ενώ παράλληλα συνεχιζόταν ο χορός από τους συλλόγους επί της πλατείας.

Την ανεπανάληπτη αυτή και ιστορικής αξίας και σημασίας εκδήλωση, ολοκλήρωσε η Παραδοσιακή ορχήστρα των Αφων Βαλκάνιων από την Φλώρινα, με παραδοσιακά ακούσματα της Μακεδονίας υπό τον ήχο χάλκινων οργάνων.

Κατά αυτόν τον μοναδικό και ξεχωριστό τρόπο, λαός και αρχές, τίμησαν τον Παύλο Μελά, για πρώτη και τελευταία φορά, όπως χαρακτηριστικά ανέφερε στο χαιρετισμό του ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, με την παρουσία των οστών του και με την ευκαιρία της συμπλήρωσης των 120 ετών από την ημέρα που έδωσε την ζωή του, για μια ελεύθερη Μακεδονία.

Οι εκδηλώσεις τιμής και μνήμης για τα 120 χρόνια από τον θάνατο του Παύλου Μελά συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν την επόμενη ημέρα στον τόπο όπου θυσιάστηκε (Δείτε ΕΔΩ) με την παρουσία του Αρχηγού ΓΕΣ Αντιστράτηγου Γεώργιου Κωστίδη.

